

SENSATIONEEL REPORTAGE - UITSLUITEND VOOR DE AHORA - LAATSTE BERICHT.
ZEER SLECHTE SOCIALE TOESTANDEN VAN DE VENEZOLAANSCH E ARBEIDERS OP CURACAO.
ONZE LANDGENOOTEN WORDEN OP ELLENDIGE WIJZE DOOR DE C.P.I.M. GEEXPLOITEERD.

Willemstad, eiland Curacao, 13 oktober 1943.-

Op het vliegveld Hato ben ik gisteren uit het vliegtuig van de K.L.M., dat mij vanuit Maiquetía hier heeft gebracht, gestapt en heb ik den warmen Curacaoschen bodem betreden. Ik ben hier gekomen om aan de lezers van de "Ahora" een reportage te geven omtrent den toestand van de Venezolaansche arbeiders die werkzaam zijn bij de "Curacaosche Petroleum Industrie Maatschappij" of C.P.I.M. zooals deze maatschappij overal op het eiland genoemd wordt. Alvorens mij naar de terreinen alwaar de raffinaderijen zich bevinden te begeven, heb ik mij op de hoogte gesteld van de verscheidene aspecten van het leven op Curacao en verscheidene deelen van Willemstad, van Otrabanda naar Punda, de twee groote aders van de stad, bezocht.

BESCHRIJVING.

Willemstad, de mooie hoofstad van het eiland, ligt bij den ingang van de groote vrije haven St. Anna. Wij aanschouwen het afwisselingbiedend landschap van de haven- een binnenmeer die door een kanaal van twaalf a vijftien meter diepte met de zee verbonden is - en hare vele inhammen die in normale tijden ligplaats boden aan luxueuze transatlantische schepen en aan stoomschepen van elke tonnenmaat, maar die thans ternauwernood bevaren worden door kleine kustbarkjes en tankschepen van de C. P. I. M. De ingang van St. Anna wordt verdedigd door twee forten, voorzien van den meest moderne wapens van den oorlog.

CURACAO VAN GISTEREN EN VAN VANDAAG.

Ofschoon het leven op Curacao op snelle en opgewekte wijze voortschrijdt, merken wij die Curacao in vreedestijd gekend hebben groote veranderingen op. In de straten van de hoofstad zie ik overal groepen Amerikaansche en Neder-

landsche militairen, de Noord Amerikaansche troepen dragen een "short" een luchtige dracht, met broekspijpen tot aan de knieën om zich tegen de warmte te beschermen. Bijna al de "buchitos" of inlandsche soldaten zijn ondede wapens en trekken blij door de straten. Ik ondervind veel moeite bij het wisselen van Venezolaansch geld waarmede ik vroeger geen last had. De dollar imponeert zich op hevige wijze. Alle artikelen zijn zeer duur en de meeste komen uit Venezuela, Argentinië en Sto Domingo. Onze vruchten en groenten voorzien bijna in de geheele behoefte van Curacao, een eiland arm aan landbouw producten niettegenstaande de schitterende pogingen die de Nederlanders hiertoe in het werk gesteld hebben. Ik heb de Venezolaansche bewoners van Punda en Otrabanda opgezocht; in de zaak van den populaireren "Dikkerd" Hurtado vraag ik om nieuwsbladen uit Caracas en Hurtado deelt mij mede dat ze thans zeer laat aankomen; ik heb slechts de edities van twee dagen vóór mijn vertrek uit Maiquetía kunnen krijgen. Ik heb den heer Eleazar Morrison, zonzes consulairen vertegenwoordiger, op het consulaat, gelegen in de bovenverdieping van het Gebouw Maduro, opgezocht. Morrison ontvangt mij zeer hartelijk en verschafft mij zeer waardevolle gegevens omtrent den toestand van de Venezolaansche arbeiders bij de raffinaderijen. Ik heb langen tijd met hem gesproken zonder hem in kennis te stellen met het doel van mijn reis.

De beste gebouwen van Willemstad liggen op Otrabanda, o.a. Hotel Americano, waarin ik verblijf hield. Ook het Roomsche Katholieke Kathedraal en het theater-restaurant West End. Ik heb den handel van de Venezolanen, Roemeenen, Polen en inlanders waarvan er velen zijn bestudeerd, ik heb met een Venezolaanschen arbeider gesproken die net als andere inheemschen op straat water uit een door ezels getrokken kar verkoopt; op elf jarigen leeftijd is hij uit La Vela de Coro met zijn moeder alhier gekomen en woont reeds 22 jaar op Curacao. De invloed van de Hollandsche architectuur op de bouwwerken van Curacao doet zich sterk gevoelen en geeft aan Willemstad een zoodanig Europeesch aanzien dat vele van hare wijken een copie is van die van Amsterdam. De wegen, van asphalt gemaakt en goed onderhouden stellen den reiziger

in staat zich op snelle wijze van de eene plaats naar de andere te begeven: van het vliegveld Hato naar de badplaats Jan Thiel en van hier naar Piscaderabaai of Daaibooi. De brug die open gaat bij het in of uitvaren van schepen trekt den aandacht van den toerist. De belangrijkste aristocratische wijken zijn die van Pietermaai en Scharloo, waarin vele Venezolanen woonachtig zijn.

De hotels zijn voornamelijk bestemd om onderdak te verleen aan de bemanningen van getorpedeerde schepen en reeds staan de autoriteiten toe dat in zekere straten en woonhuizen tamelijk scherpe lichten worden aangestoken, hierdoor een wijziging brengende in de verduisteringsvoorschriften genomen in verband met den oorlog. Deze vrijheid om lichten aan te steken werd in September 1.1. toegestaan.

"CUM BAI MENER, UNDA MENER TA BAI?"

Het Hotel Americano, waarin ik verblijf hield, is altijd aangenaam voor de menschen van Venezuela, aangezien men hierin landgenooten aantreft die zich als ware vrienden weten te gedragen. Ik heb den geheelen dag doorgebracht met bezoeken aan Curacao af te leggen en gegevens te verzamelen omtrent den toestand van onze arbeiders. Heden ben ik de kampen gaan bezichtigen en met de arbeiders gaan spreken.

Om 10 a.m. heb ik om een taxi gevraagd om mij naar het "Schottegat", alwaar de raffinaderijen van de C.P.I.M. gelegen zijn, te begeven. Dicht bij het hotel had een Curacaesche chauffeur zijn wagen- bruin-groen van kleur, model 36- geparkeerd en toen ik om zijn diensten verzocht had antwoordde hij mij in zijn eigenaardige volkstaal, een vreemde mengelmoes van Hollandsch, Spaansch, Fransch, Portugeesch en Indiaansch:- Cum bai mener; unda mener ta bai? waarmede hij ongeveer wilde zeggen: Hoe gaat het meneer, waar gaat U naar toe?

Ik heb hem in het Papiamentsch geantwoord: Unda e refinaria nan ta ? of te wel: Waar ligt de raffinaderij?

De neger chauffeur antwoordde mij op blijden toon: Nan ta na Isla, hetgeen vertaald in het spaansch beteekent: Zij ligt op de Isla.

- "anto jibami allá banda" antwoordde ik aan den Curacaenaar, hem uitnoodigende

mij daar naar toe te brengen. Ik ben later te weten gekomen dat de Isla algemeen met den naam "Schottegat" wordt aangeduid.

OP DE RAFFINADERIJEN.

Gedurende den rit en tot bij aankomst op de raffinaderijen bleef ik, gebruik makende van mijn vergeten papiamentsch, een gesprek voeren met den neger. Hij deelde mij mede dat men op Curacao veel van de Venezolanen houdt en dat men goede zaken met hun doet. Eindelijk kom ik in de kampen aan; ik beschik over goede aanbevelingsbrieven opdat de arbeiders mij met vertrouwen ~~zullen~~^{zouden} behandelen en ik wend mij tot een er van die een goeden vriend is van den "dikkerd" Hurtado, die mij van een indroductie brief heeft voorzien.

Onze landgenoot, die omringd wordt door andere arbeiders, begon met mij te zeggen dat ze zeer blij zijn met de laatste verslagen die in de pers van Caracas zijn verschenen. De meeste zijn afkomstig van den staat Falcon en van het eiland Margarita.

"Ons kamp is het slechtste van de maatschappij. Zie hoe wij hier leven, opeengehoopt met onze families in de woonhuizen. Zie het hiernaast gelegen kamp van de Portugeezen en merk het verschil op. Dit moet het Venezolaansche volk weten. De Heer Morrison en Doctor Marti Cordido die kort geleden door de regeering van ons land hiernaartoe werd gezonden hebben al het mogelijk gedaan om onzen toestand te verbeteren en men heeft ons medegedeeld dat zij een groote overwinning hebben behaald op het gebied van ons ~~trastement~~^{trastement}, door te verkrijgen dat aan de Venezolanen die op de werven werken bij het ontladen van zand uit de barken twee gulden in plaats van een gulden vijf en twintig zoals het tot nu toe geschiedde, uitbetaald wordt. Dit beteekent een salarisverhooging van 77%. Het is noodzakelijk dat men ook weet dat onze arbeiders het grootste rendement geven aan de C.P.I.M. en dat daarom de minderwaardige wijze waarop wij behandeld worden onbegrijpelijk is.

Wat is het meest onaangename in Uwe sociale toestanden?

-Er zijn vele prikkelende aspecten van de minder~~acht~~^{acht}ing die de C.P.I.M. voor ons koestert.

Bijvoorbeeld, als burenen van het Portugeesche kamp - een kamp uitsluitend

tend voor mannen - komen onze families dikwijls, als men gedwongen is dien kant op te gaan, arbeiders in hun onderkleeding tegemoet en U moet niet vergeten dat wij minderjarige dochters hebben voor wie het nooit goed is deze onfatsoenlijke toestanden te zien. De Portugeezen gaan bijna naakt naar de badkamers en er bestaat geen muur die deze twee kampen van elkaar scheidt.

Wonen alle Venezolaansche arbeiders in de kampen?

-Neen. Eenige die minderjarige dochters hebben, hebben verkozen hunne inkomsten op te offeren door op Groot Kwartier huizen te huren waarvoor zij twintig gulden maandelijks betalen. Uit de inkomsten van onze arbeiders die in het kamp wonen moeten water en licht bekostigd worden; en het meest spottend en hinderlijk voor ons is, is het feit dat de C.P.I.M., zooals U ziet, zoo dicht bij ons die comfortabele en hygienische huizen gebouwd heeft voor de Haitiaansche en Surinaamsche arbeiders. Men heeft ons pas medegedeeld dat men dank zij de bemoeiingen van den Consul Morrison en van den gedelegeerde Marti Cordido het gedaan heeft gekregen dat eenige van die huizen voor ons bestemd worden, maar tot heden is er niets gebeurd en wachten wij af of er eene verbetering in onzen toestand zal komen. De huizen waarin de Haitianen en de Surinamers zijn ondergebracht zijn zeer comfortabel, met moderne keuken, hygienische W.C's, en zelfs met kleine tuintjes. En zie daarentegen, landgenoot, hoe wij leven".

En hoeveel Venezolaansche families wonen in die huisjes?

"Veertig families, met vele ongemakken en opeengehoopt als in de gevangnissen van generaal Gomez. Let op dat er slechts twintig huizen zijn en weet dat elk huis gedeeld moet worden door twee families".

INDRUKKEN.

Wij hebben de huisjes bezocht die ons toelijken als tengere vlekjes in het landschap van het Schottegat. Wij brengen een bezoek aan al onze landgenooten, waaronder zich mooie meisjes en opgeschoten jongens bevinden. Het kamp beschikt werkelijk over geen enkele hygienische inrichting of gemak. De arbeiders wonen precies zooals in de huizen in de buurt van Caracas. Wij zien de kleedingstukken opgehangen aan draden op de erven en wij hooren het *frumoeer* van de collectieve woningen. De landgenoot die wij gesproken heb-

ben-typische Venezolaansche gulheid- noodigt ons uit te blijven eten terwijl wij uit zijne mond vele gevallen en vergelijkingen hooren die mij genoeg bewijzen leveren ~~kan~~ den vernederenden toestand waarin hij en de andere arbeiders van ons land door de C.P.I.M. gehouden worden. Ik acht het werkelijk onbillijk als ik zie hoe de arbeiders van andere nationaliteiten op comfortabele wijze kunnen leven terwijl de Venezolaansche arbeiders aan alles gebrek hebben.

"Auo van Hotel" zeg ik aan den chauffeur en, alleen met mijn gedachten, brengt hij mij naar mijn kamer in Otrabanda van waaruit ik deze reportage voor de lezers van "Ahora" juist geschreven heb.

R.L.L.
